

PRITARTA
Širvintų rajono savivaldybės tarybos
2016-05-26 sprendimu Nr. 1-186

PATVIRTINTA
Širvintų lopšelio-darželio „Buratinas“
direktoriaus 2016- įsakymu Nr. (1.3.)-V-

ŠIRVINTŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „BURATINAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „VAIKYSTĖS TILTAI“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie ugdymo įstaigą:

- 1.1. Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas – Širvintų lopšelis-darželis „Buratinas“.
Lopšelis-darželis savo veiklą pradėjo 1982 m. vasario 7 d.
- 1.2. Lopšelis-darželis „Buratinas“ yra Širvintų rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga. Tai neformaliojo švietimo mokykla (kodas – 3160), tipas – lopšelis-darželis (kodas – 3164). Lopšelio-darželio buveinės adresas – Jaunimo g. 16, LT-19113 Širvintos, tel. (8 382) 52 355, steigėjas – Širvintų rajono savivaldybės taryba, adresas – Vilniaus g. 61, LT-19120 Širvintos.
- 1.3. Lopšelio-darželio ugdymo forma – dieninė ir savaitinė (penkiadienė). Lopšelio-darželio veiklą koordinuoja Širvintų rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius, adresas – Vilniaus g. 61, LT-19120 Širvintos.
- 1.4. Ugdymo kalba – lietuvių. Lopšelio-darželio struktūra: lopšelio grupės 1-3 metų vaikams, darželio grupės – to paties amžiaus 3-5 metų amžiaus vaikams, mišrios grupės įvairaus amžiaus vaikams, priešmokyklinio ugdymo grupės 5-6(7) metų vaikams, mišrios savaitinės grupės 1-6(7) metų vaikams.
- 1.5. Širvintų lopšelis-darželis „Buratinas“ yra juridinis asmuo, identifikavimo kodas – 190376010, veiklos rūšis – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas.

2. Lopšelio-darželio vaikai ir jų poreikiai.

Lopšelių-darželių lanko miesto ir aplinkinių kaimų vaikai nuo vienerių iki 6(7) metų. Lopšelio-darželio grupės dažniausiai komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių, todėl programoje pirmiausia orientuojamasi į svarbiausius atitinkamo amžiaus tarpsnio vaikų poreikius bei gebėjimus. Programoje vaikų amžius siejamas su pasiekimų žingsniais: 1 žingsnis – 1 metai, 2 žingsnis – 2 metai, 3 žingsnis – 3 metai, 4 žingsnis – 4 metai, 5 žingsnis – 5 metai, 6 žingsnis – 6 metai. Vaiko pasiekimų žingsniai veda link ikimokyklinio ugdymo (si) rezultato – šešerių metų vaiko esminių nuostatų ir gebėjimų, kurios pateiktos programoje.

Lopšelyje-darželyje sudarytos sąlygos ugdyti ir specialiųjų poreikių vaikus, turinčius įvairių problemų, kurie integruojami į bendrojo ugdymo grupes. Mums svarbu atpažinti vaiko problemą ir tenkinti jo specialiuosius poreikius taip, kad vaikas jaustųsi visavertis. Ikimokyklinis amžius pasižymi tuo, kad šiame amžiuje labiausiai būdingi kalbos ir komunikacijos sutrikimai. Lopšelyje-darželyje teikiama profesionali, savalaikė logopedo pagalba vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų. Taip pat ugdomi vaikai, turintys ir kitų sveikatos problemų.

Lopšelyje-darželyje tenkinami vaikų emociniai, pažinimo, meninės raiškos, komunikavimo, socialiniai, sveikatinimosi poreikiai. Vaikai ugdomi kartu su auklėtojomis, logopedu-specialiuoju pedagogu, socialiniu pedagogu, meninio ugdymo mokytojomis. Vaikams sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius ir galias. Kiekviena grupė yra

aptarusi ir parengusi grupės vaikų bei tėvų- pedagogų susitarimus ir jų laikosi žaisdami, bendraudami, veikdami.

3. Lopšelio-darželio mokytojai ir jų pasirengimas.

Lopšelyje-darželyje dirba pedagogės, turinčios reikiamą profesinę kvalifikaciją. Tai auklėtojos, meninio ugdymo mokytojos, priešmokyklinio ugdymo pedagogės, logopedė-specialioji pedagogė, socialinė pedagogė.

Lopšelyje-darželyje dirba išsilavinę ir kvalifikuoti pedagogai, gebantys keistis, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys. Pedagogai geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį.

Grupių pedagogai ir specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: drauge rengia ugdomosios veiklos planus, integruoja veiklas, rengia projektus, akcijas, parodas, šventes.

4. Lopšelio-darželio savitumas.

Lopšelis-darželis „Buratinas“ – šiuolaikinė, atvira pokyčiams bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo įstaiga, turinti meninio ugdymo kryptį. Lopšelio-darželio siekis – profesionaliai brandinti vaiką mokyklai, ugdyti sveiką, save ir aplinką suvokiančią, dorą, aktyvią, kūrybingą, savarankišką, kritiškai mąstančią, stiprią pažinimo motyvaciją turinčią asmenybę.

Įstaigoje puoselėjama lietuvių tautos kultūra, tradicijos, papročiai, švenčiamos tautinės šventės. Lopšelis-darželis turi savo kultūrinės tradicijas ir nuolat jas tobulina. Dalyvaujama visuose tradiciniuose miesto ir rajono renginiuose, darbelių ir piešinių parodose. Sudarytos sąlygos vaikų saviraiškai, veikia folkloro, muzikinės raiškos grupės, teatras „Pupa“ ir ansamblis „Šypsienėlė“. Siekiama ne rezultatų bet kokia kaina, bet norima vaiką, jo nepakartojamos vaikystės grožį, jo paties unikalumą parodyti, ugdytojams sukuriant ypatingai gražią, estetišką, meninę aplinką ar situaciją. Vaikui džiaugsmą turi teikti pats kūrybos, improvizacijos procesas.

Kiekviena grupė siekia būti savita savo aplinka, kiekviena pedagogė – turėti savo individualų darbo stilių, o įstaiga – savo veidą.

Lopšelio-darželio ikimokyklinio amžiaus grupių vaikų paskirtis – vaikų nuo 1 iki 6 metų ugdymas tenkinant svarbiausius vaiko poreikius: judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo, bendravimo, pažinimo, saviraiškos, puoselėjant jo individualumą, iniciatyvą, kūrybiškumą, laiku reaguojant į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu.

Pagrindinis dėmesys įstaigoje teikiamas vaiko ir pedagogo bendravimui ir bendradarbiavimui: vaikas laikomas lygiaverčiu suaugusiojo partneriu, pedagogai – vaiko sumanymų bendraatoriai.

Lopšelyje-darželyje vykdomos programos, kurios apima ugdymo procesą ir turinį, metodus, būdus, technologijas, materialinę bazę, šeimos ir lopšelio-darželio sąveiką.

Naudojantis turima informacija apie socialinę, kultūrinę, emocinę aplinką, bendruomenės kultūrą, vietovės ypatumus, įvertinus, kokią patirtį vaikai „atsineša“ iš namų ir bendruomenės aplinkos, grupių planuose numatomos vaiko ugdymo(si) darną garantuojančios ir jo poreikius atliepiančios sąlygos: saugi, higieninės normos atitinkanti, šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis aprūpinta aplinka, besimokantis, atviras kaitai ugdytojas-partneris ir individualizuotas, realus ir efektyvus ugdymo turinys. Kad visa tai, kas sudaro į vaiką orientuotą ugdymo turinį, taptų vaiko savastimi, lopšelyje-darželyje sutelktai dirba visa lopšelio-darželio bendruomenė.

Įstaiga atvira visuomenei. Bendrauja su miesto, rajono ir šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, bendrojo lavinimo mokyklomis, švietimo, sveikatos priežiūros, mokslo, sporto, teisėsaugos, vaiko teisių ir kitomis institucijomis.

5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Daugelis ugdytinių tėvų pirmenybę teikia vaiko fiziniam ir psichiniam saugumui bei tinkamam pasirengimui mokyklai. Tėvai nori, kad jų vaikai būtų ugdomi visapusiškai, t.y. kad jie įgytų jų tolesnei raidai būtinų socialinės, komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo kompetencijų.

Socialinės atskirties šeimos iš lopšelio-darželio tikisi socialinių poreikių patenkinimo: nemokamo maitinimo, nemokamų ugdymo priemonių.

Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikius, įstaigoje yra savaitinė (penkiadienė) ir pailginto darbo dienos grupė. Didelį dėmesį lopšelis-darželis skiria tėvų (globėjų) konsultavimui. Tėvai (globėjai) yra visaverčiai ugdymo proceso dalyviai. Su jais derinami visi ugdymo proceso, vaikų pasiekimų klausimai.

Pasitelkiamos įvairios bendradarbiavimo su šeima formos:

- **tradicinės (vienpusio bendradarbiavimo):** skelbimai tėvų lentoje, atvirų durų dienos, grupės/įstaigos susirinkimai, pokalbiai su tėvais, tradicinės šventės, vakaronės, vaikų(šeimos) kūrybinių darbų parodėlės;

- **abipusio bendradarbiavimo:** elektroninis paštas, grupių/darželio projektai, vaikų pasiekimų vertinimo apylankai, padėkos (raštu), tėvų dalyvavimas grupės ugdymo procese, įstaigos internetinė svetainė, multimedijos pranešimai, tėvų apklausos, šeimų prisistatymai, teminiai lankstinukai.

Įstaigos internetinėje svetainėje www.sirvintuburatinas.lt tėvams (globėjams), bendruomenei teikiama visa informacija apie įstaigą ir jos veiklą, vykdoma švietėjiška veikla.

Lopšelyje-darželyje užtikrinamas vienas iš svarbiausių tėvų poreikių – ugdymo tęstinumas, nes lopšelyje – darželyje ugdomi ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

Nemaža dalis ugdytinių yra iš nepilnų šeimų, todėl vaikų tėvai (globėjai) turi galimybę pasinaudoti mokesčio už vaikų išlaikymą ikimokyklinėje įstaigoje lengvatomis pagal Širvintų rajono savivaldybės nustatytą tvarkos aprašą. Sąveikaujant su šeima vadovaujamas principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaiko labui.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

2.1. Humaniškumo.

Gerbti vaiką kaip asmenį; garantuoti jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

2.2. Demokratiškumo.

Tai lygiavertė vaiko ir ugdytojo sąveika, kai aktyvus ir vaikas, ir ugdytojas. Orientuojamasi į vaiką, kaip į asmenį. Vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Vaikas turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus, galimybes bei nuotaiką. Susitarimai bei kartu su vaikais kuriamos taisyklės padeda formuoti atsakomybės jausmą.

Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visoje įstaigos veikloje: išklausoma vaiko nuomonė, palaikoma jo iniciatyva, suteikiama erdvė jam pasireikšti, stengiamasi įgyvendinti siūlomas idėjas. Integruojami vaikai su negalia. Vaikai mokosi priimti ir toleruoti kitaip atrodantį, kalbantį, neįprastai besielgiantį vaiką.

2.3. Individualizavimo.

Remiamasi samprata, kad vaikai yra skirtingi: skiriasi pažinimo procesų tempas ir būdai, poreikiai, gebėjimai, patirtis ir asmeninės savybės. Kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Žinant ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, atliekant tikslingus stebėjimus ir taikant kitus vaiko pažinimo metodus, numatomi realūs tikslai ir individualiai pritaikomas ugdymo turinys. Nuolat stebint ir fiksuojant vaiko daromą pažangą, numatoma tolesnė ugdymo(si) perspektyva.

2.4. Integracijos ir kontekstualumo.

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleisti visoms vaiko prigimtiniams galioms: fizinėms, psichinėms ir dvasinėms, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys, taikant įvairius integracijos būdus (teminė, probleminė, metodų, ugdymo turinio integracija). Ieškome ugdymo turinio sąsajų su socialinio-kultūrinio gyvenimo kontekstu.

2.5. Tautiškumo ir pilietiškumo.

I mažo vaiko kasdieninį gyvenimą integruojama lietuvių tautos kultūra, tradicijos, papročiai, menas. Vaikas supažindinamas su artimiausia aplinka, žmonėmis, jų darbu, ugdomas prierašumas savo žmonėms ir savo žemei. Vaikas suprantama ir patrauklia forma dalyvauja miestelio bendruomenės gyvenime, nuo mažens ugdomas turėti savo nuomonę ir nebijoti jos reikšti.

2.6. Tęstinumo ir dermės.

Ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje prie ugdymo(si) pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas.

Tęsimas šeimoje pradėtas, pozityvus vaiko ugdymas, derinami šeimos ir įstaigos interesai, lūkesčiai dėl vaiko pasiekimų.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Kurti ugdymo(si) aplinką, kuri skatintų vaikus judėti, aktyviai ir kūrybiškai veikti, pažinti ir atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, kuri būtų palanki žaidimų plėtojimui(si) ir vaikų saviraiškai.
2. Padėti vaikui ir šeimai pažinti ir perimti tautos kultūros pagrindus, sudaryti sąlygas etninei vaikų saviraiškai, perimti dorinio elgesio normas, ugdyti pilietines, patriotines nuostatas.
3. Atsižvelgiant į vaiko poreikius, gebėjimus, galias bei tėvų lūkesčius, skatinti vaiką kaupti naują patirtį, tyrinėti, eksperimentuoti, išbandyti naujas veiklos formas bei pažinimo būdus, mokyti spręsti problemas ir dalyvauti įstaigos gyvenime.
4. Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje.
5. Padėti plėtoti vaiko estetiniam, meniniam jautrumui, ugdyti gebėjimą išreikšti savo patirtį taikant įvairius meninės raiškos būdus, išgyventi kūrybos džiaugsmą.
6. Ugdyti vaiko kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti suvokti kalbos prasmę ir skatinti jos vystimąsi.
7. Užtikrinti gyvybingą, artimą ir aktyvų bendravimą tarp visų įstaigos bendruomenės narių.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Sudarant ugdymo turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą.

Sudarant ugdymo turinį, atsižvelgėme į „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą“ (2014) rekomendacijas. Jis išdėstytas 5 kompetencijų srityse (komunikacinės, pažinimo, sveikatos saugojimo, socialinės, meninės). Kiekviena kompetencija ugdoma orientuojantis į esminius gebėjimus, nuostatas ir vaiko patirtį. Per jas atskleidžiama 18 vaiko ugdymo (si) sričių. Kiekvieną kompetenciją sudaro pagrindinės ir integruojamos ugdymosi sritys. Kompetencijos ugdomos integraliai organizuotos ir spontaniškos vaiko veiklos metu grupėje, lauke, įstaigos renginiuose, išvykose, šeimoje.

Vaiko gebėjimus, vertybines nuostatas ir veiksenas suskirstėme į penkias ugdymo sritis, kurias sudaro tam tikrų pagrindinių gebėjimų sričių ugdymas bei į visas sritis integruojamų gebėjimų ugdymas:

1. Socialinio ugdymo sritis – save suvokiančio, oraus vaiko ugdymas.
2. Pažinimo ugdymo sritis – smalsaus vaiko ugdymas.
3. Sveikatos ugdymo sritis – sveiko vaiko ugdymas.
4. Meninio ugdymo sritis – kuriančio vaiko ugdymas.
5. Komunikavimo ugdymo sritis – bendraujančio vaiko ugdymas.

Programoje išskirtos trys ugdymo turinio sudedamosios dalys:

- Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas;
- 1,5-3 m. vaikų veiksenos;
- 3-5(6) m. vaikų veiksenos.

1. Skiltyje „Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas“ aprašyta pagrindinė tam tikros ugdymo(si) srities nuostata ir gebėjimas, remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašu“.

2. Skiltyje „Veiksenos“ numatyta, ką galėtų veikti 1,5-3 m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

3. Skiltyje „Veiksenos“ numatyta, ką galėtų veikti 3-5(6) m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

Ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į grupės ar individo poreikius, galimybes ir amžių. Pagrindinis ikimokyklinio ugdymo metodas bei natūralus vaiko ugdymo(si) būdas yra žaidimas.

Metodai skirstomi:

1. Tradiciniai:

- žodinis (pasakojimas, pokalbiai, aiškinimas);
- praktinis (įvairios veiklos);
- probleminis (ieškoma sprendimų, kalbama, aiškinamasi);
- tiriamasis (stebėjimas, eksperimentas, piešiniai ir t.t.);

2. Netradiciniai (aktyvieji ugdymo metodai):

- „minčių lietus“ (išreiškiami norai, siūlomos idėjos. Tikslas – pateikti klausimą ir leisti vaikams siūlyti kuo daugiau galimų sprendimų. Atsakymai turi būti greiti ir neapmąstyti. Tai leidžia išgauti originalių minčių);

- diskusijos ir debatai (kai vaikai bendrauja tarpusavyje, atsako vienas kitam į iškilusius klausimus);

- modeliavimas (išmokimas stebint kitų veiklą);

- projektų rengimas (pasireiškia vaikų kūrybiškumas, jie vienas kitą konsultuoja, išmoka surasti naudingą informaciją ir ją pasinaudoti);

- „žodžių traukinys“ (konstruojamas traukinys: garvežys – esminis žodis, vagonai – žodžiai temos plėtotei. Lavina vaikų sakytinę kalbą, vaizduotę);

- „smegenų šturmas“ (kuo daugiau idėjų veiklai, temai, eksperimentui ir t.t.);

- „tvykstelėjimas“ (siekiama, kad kiekvienas mąstytojas apie savo esamą būseną ir suvoktų, kokioje vietoje jis dabar yra grupės ir temos atžvilgiu. Tikslas – suartinti grupę, atpažįstant ir šalinant trukdymus grupėje darbo procese. Susodinama ratu. Reglamentuojamas kalbėjimo laikas – 1 min. Tarp pasisakymų diskutuoti neleidžiama. Nenorintis kalbėti teisę perduoda kitam. Šis metodas taikomas prieš ar po tam tikrų dalyko skyrių, kai jaučiamas nenoras, nesuinteresuotumas ar agresija);

- sinektinis (jo tikslas yra atriboti įprastus daiktus ar sąvokas, o ne įprastas – „prisijaukinti“. Tam dažnai galima panaudoti metaforas ir palyginimus iš gamtos. Asociacijos gali paskatinti naujus išradimus ir padėti spręsti problemas. Vaikų suvokimui daug svarbesnės yra daiktų savybės ir panaudojimo galimybės).

Ugdymo metodų parinkimo kriterijai: koks tikslas, koks turinys, ką norime pasiekti, vaikų amžiaus kriterijus, socialinis kriterijus, materialinės ugdymo įstaigos bazės kriterijus, ugdytojo asmeninių savybių kriterijus. Metodai turi išspręsti pagrindinį ugdymo proceso uždavinį – išmokyti, skatinti mokytis, plėsti žinias, savarankiškai ieškoti atsakymų.

Įstaigoje kuriama tokia aplinka, kuri padėtų geriausiai įgyvendinti programoje numatytus ugdymo(si) tikslus, uždavinius, turinį.

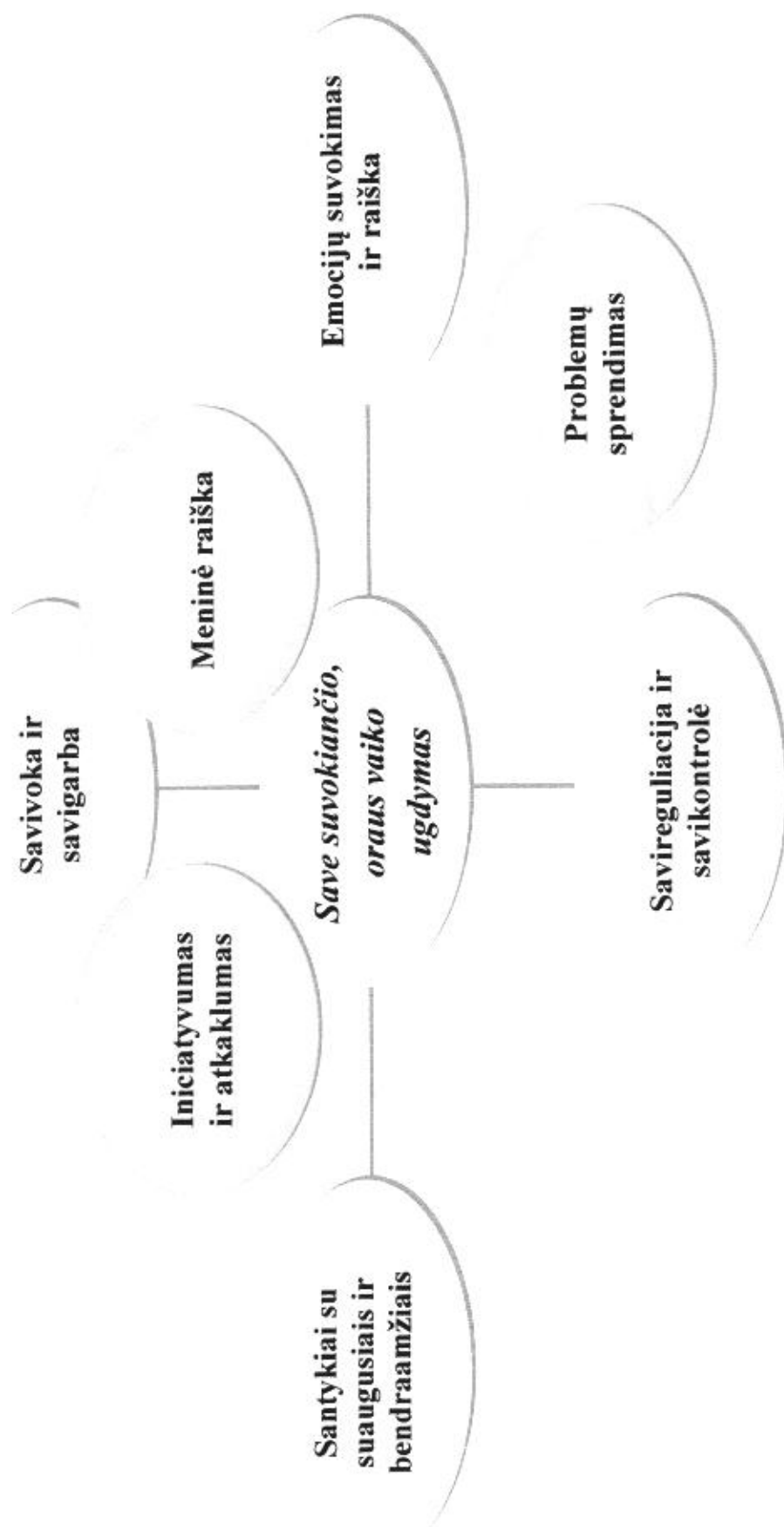
Ugdymo priemonės:

- ♦ *Ugdymo kryptingumą atitinkančios aplinkos kūrimas.* Pedagogų pastangomis sukurtos ne tik materialinės sąlygos, bet ir puikus mikroklimatas. Kuriama jauki, patogi, vaikų amžių, poreikius atitinkanti bei įvairiapusį ugdymą skatinanti aplinka. Siekiama, kad ši aplinka žadintų vaiko poreikį judėti, veikti, pažinti.

- ♦ *Ugdančios veiklos priemonės (žaislai, daiktai, knygos, įrengimai ir kt.).* Pedagogai siekia, kad priemonės atitiktų vaikų amžių, gebėjimus. Taip pat stengiamasi, kad priemonės žadintų norą kurti, pažinti, mąstyti, žaisti.

- ♦ *Renginiai.* Ugdymo turinį papildo ekskursijos (į parką, prie upės „Širvinta“, biblioteką, vaistinę, gaisrinę, policiją, savivaldybę ir kt.), išvykos į Lietuvos miestus ir rajonus, varžybos, pramogos. Taip pat tradicinės šventės ar popietės su bendruomene („Rudens“, „Duonutės“, „Šv. Kalėdų“, „Užgavėnių“, „Šv. Velykų“, „Mamyčių“, „Vaikystės“ ir kt.).

Socialinė kompetencija

SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Save vertina teigiamai. Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas ir bendraudamas mokosi suprasti, pavadina savo jausmus, įvardija norus. ❖ Paskatintas dalinasi savo žaislais. ❖ Vartydamas knygeles, nuotraukas, bendraudamas įvardija ir parodo ne tik savo, bet ir draugo kūno dalis, įvardija ar tai berniukas, ar mergaitė. ❖ Parodo, kad atpažįsta save veidrodyje. ❖ Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę atinančiais žmonėmis. ❖ Vadina save vardu, parodo draugus, pasakodamas apie savo veiklą vartoja žodžius: „mano“, „aš“, „man“. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žino, kas sudaro šeimą, išvardina šeimos narių vardus, papasakoja apie tėvelių darbą. ❖ Kalbėdamas vartoja žodžius „Mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „man priklausau“ ir pan. ❖ Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto miesto kultūros simbolius ir pan. ❖ Kuria Lietuvos žemėlapi su auklėtoja. ❖ Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, pasako savo kūno dalis, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. ❖ Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindamas vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir pan. ❖ Su tėveliais rengia savo šeimos pristatymą. ❖ Atlikęs kai kuriuos darbus, didžiuojasi, kad pavyko, džiaugiasi auklėtojai, tėveliams. ❖ Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. ❖ Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų nusako gerus ir blogus personažus, jų poelgius.

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</i></p> <p><i>Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartoja žodžius: „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ❖ Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ❖ Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t.t. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kalbėjime be žodžių“. ❖ Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. ❖ Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių“, „Padėk mažesniui“, „Globojame paukštelius“ ir pan. ❖ Žaidžia mimikos- nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ❖ Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kas gerai ir kas blogai“, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i></p> <p><i>Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardinęs geba nusiraminti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. ❖ Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t.t. ❖ Kartoją patikisius žaidimus, laikosi jų tvarkos. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. ❖ Žaisdamas žaidimus laikosi jų taisyklių. ❖ Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats stengiasi jų laikytis. ❖ Stengiasi susitvarkyti konfliktoje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Kaip nesusipykti su draugu, mama, tėčiu“. ❖ Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos“.

SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS IR SUAUGUSIAIS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariai, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariai, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. ❖ Pradeda žaisti „Šeimos“ žaidimus. ❖ Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ❖ Pradeda dalintis daiktais, žaislais. ❖ Ramiai atsisiveikina su tėvais. ❖ Išlieka ramus grupėje apsilankius nepažįstamiems žmonėms. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Lengvai atsisveikina su tėveliais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. ❖ Samprotauja, ką daryti, kur krypti nutikus nelaimi. ❖ Žaidžia grupinius žaidimus, tariai dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ❖ Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ❖ Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ❖ Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas“, „Kaip gyventi taikoje“. ❖ Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.

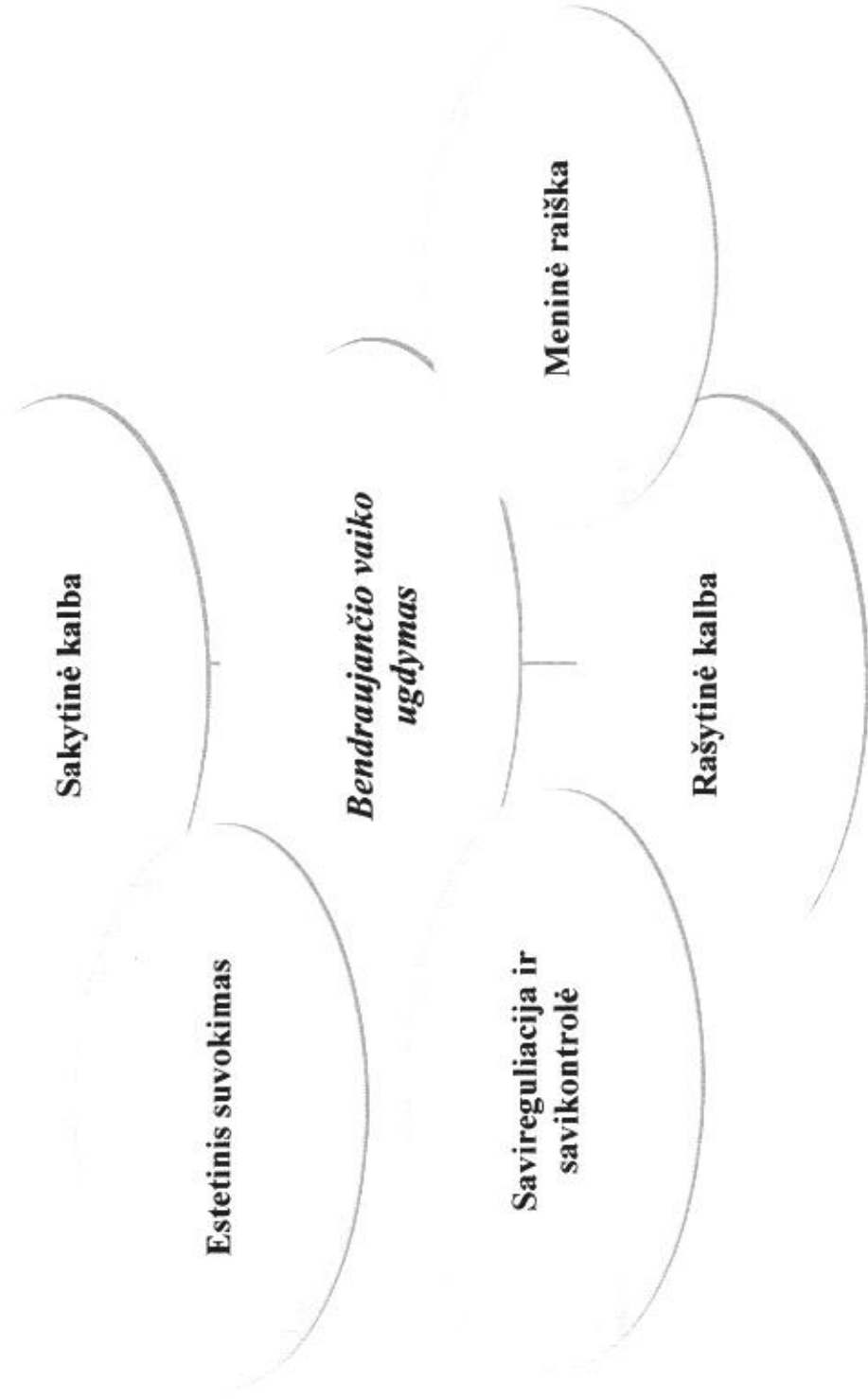
PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</p> <p>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius, sunkumus, dažniausiai suprantą, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis.</p> <p>bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus, pasako ką daro, ką nori daryti. ❖ Domisi savimi, aplinka. ❖ Laikosi grupėje esančios tvarkos. ❖ Drąsiai imasi pasiūlytos veiklos, žaisti naują žaidimą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Ką daryti, jeigu...“, „Susipyko du draugai“. ❖ Žaisdamas, bendraudamas pataria draugams ką daryti, jei susiduria su kliūtimis, kartu ieško išeičių. ❖ Kartu su auklėtoja varto knygeles, žiūri animacinius filmukus „Du draugai“, „Lapė ir sūris“, „Ožka melagė“ ir pan.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p>Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</p> <p>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Džiaugiasi, pasiektu rezultatu, savarankiškai ieško kontaktų su suaugusiuoju, bendraamžiais. ❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Pats bando tvarkyti žaislus, drabužėlius ir kt. ❖ Bando padėti, paguosti draugą. ❖ Tęsia pradėtą žaidimą, nors ir iškyla nedidelės klūtys. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Užkalbina į grupę atėjusius svečius, palaiko pokalbį. ❖ Lengvai priima suaugusiojo pasiūlytas priemones, žaidimo būdus, ir pats toliau kuria žaidimą. ❖ Priima daug kvietimą žaisti, pats siūlo idėjas veikti, deda pastangas, jas įgyvendinti. ❖ Pratęsia pradėtą žaidimą kitą dieną, siūlo draugams jį tęsti.

MENINĖ RAIŠKA

Vaikų veiksenos

Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i></p> <p><i>Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ką nors vaizduodamas kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinių epizodų, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi ir įvardina muzikos nuotaiką, ją nupiešia, išreiškia kūno judesiais, mimika. ❖ Piešia kontrastingų nuotaikų piešinius ir apibūdina jų nuotaiką. ❖ Dėlioja draugystės mandalą, kuria knygelę „Mano grupės draugai ir aš“ (nupiešia pakomentuoja, kuo jis pats / pati ir kiekvienas vaikas skiriasi, ypatingi). ❖ Vaidina trumpus etiudus: „Kelionė į teatrą“, „Kviečiu į gimtadienį“, „Draugiški ir nedraugiški nykštukai“.

Komunikavimo kompetencija

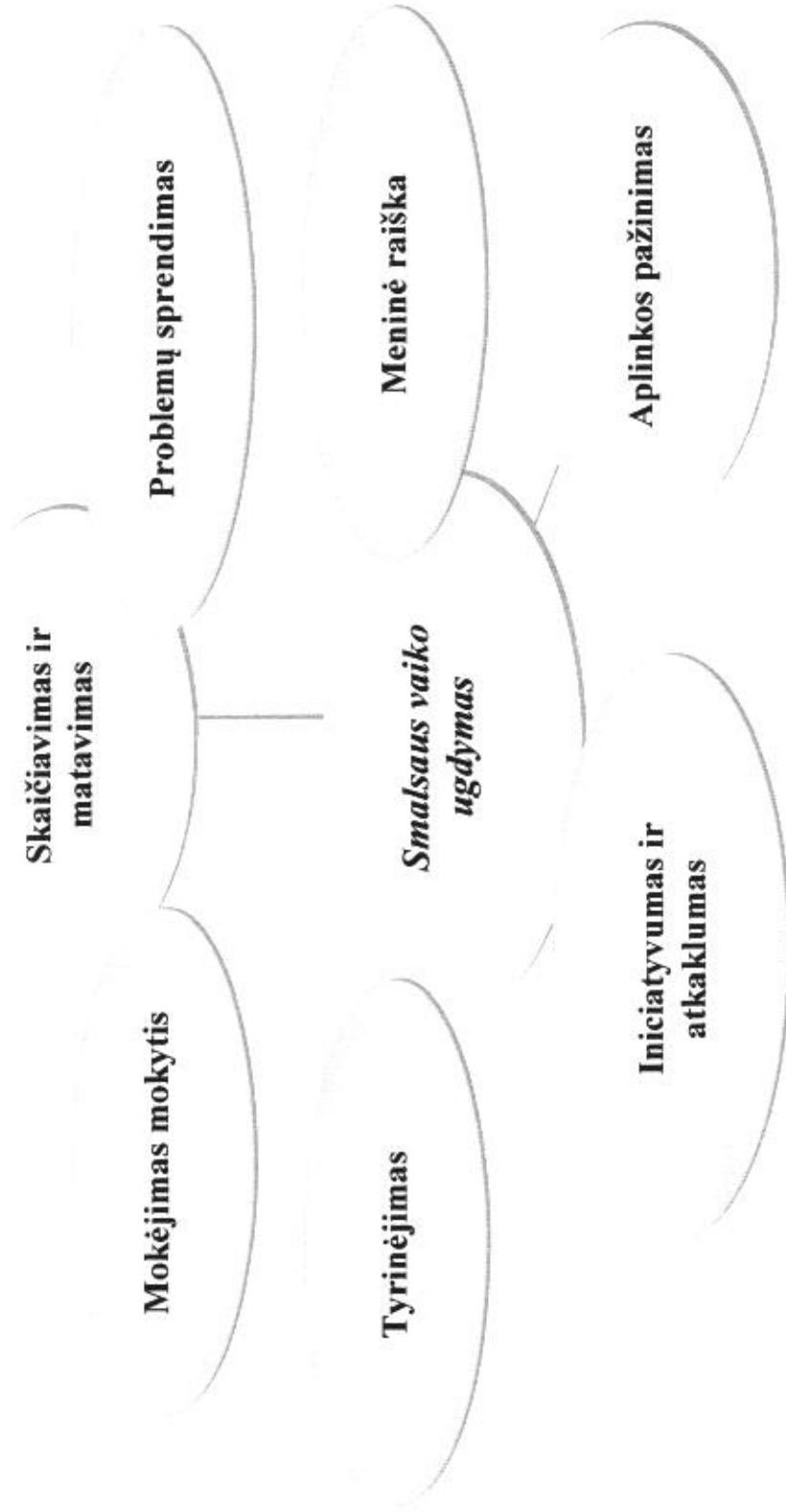
SAKYTINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</i></p> <p><i>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sako „ačiū“, „prašau“. ❖ Pasakoja apie matytas televizijos laideles vaikams. ❖ Bendraudamas mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną. ❖ Atlieka nesudėtingus nurodymus. ❖ Varto „skaitymo“ knygeles. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus. ❖ Žaidinamas suaugusiojo atsiliepia kalba, mimika, muzikiniu intervalu. ❖ Kalbėdamas derina žodžius gimine, skaičiumi, pradeda naudoti prielinksnius „į“, „po“, „ant“. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalinasi patirtais įspūdžiais su draugais, auklėtoja. ❖ Žaidžia kūrybinius žaidimus, pasisikirstydami vaidmenimis: mama, pardavėjas, gydytojas, direktorius. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Daiktai“, „Kas netinka“, „Kur dirba“, „Žaislų parduotuvė“. ❖ Žaidžia lotą: „Kas tai?“, „Girdžiu tą patį“. ❖ Žaidžia žaidimus: „Sugauk garsą“, „Koks pirmas tavo vardo garsas“. ❖ Deklamuoja eilėraščius, seka pasakas be galo. ❖ Žaidžia žaidimus: „Didelis-mažas“, „storas-plonas“. ❖ Kuria siužetinius žaidimus: „Teatras“, „Mano svajonė“, „Seku pasaką“. ❖ Žaidžia užsieniečius, kalba jų kalba. ❖ Domisi aplinka, klausinėja „Iš kur“, „Kodėl“, „Kaip auga“ ir pan.

RAŠYBINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Keverzoja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. ❖ Spalvina paveikslėlius. ❖ Bando „rašyti“. ❖ Vartydamas knygeles, klausinėja suaugusiojo „kas čia“. ❖ Domisi aplinkoje esančiomis raidėmis, simboliais, pastebi panašumus. ❖ Kuria išgalvotus pasakojimus piešiniais, žodžiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartydamas knygeles, ieško savo vardo raidės. ❖ Klausinėja „skaitydamas“ grupėje, gatvėje esančius užrašus, pats bando skaityti. ❖ Gamina knygeles, jas skaito. ❖ Išbandydamas aplinkoje esančias rašymo, vaizdavimo priemones kuria pasakojimą ant smėlio, sniego, lapo. ❖ Džiaugiasi suradęs žinomas raides knygelėje, gatvės reklamose. ❖ Žaidžia žaidimus „Ilgas- trumpas žodis“, „Kiek kartų suplojai“, „Surask tokią pačią raidę“. ❖ Žaisdami siužetinius žaidimus įvardija, kad vilkas- piktas, princesė- graži ir pan. ❖ Nupiešęs piešinį pasirašo ar nukopijuoja savo varda. ❖ Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama“, „tėtė“. ❖ Žaidžia kortelių žaidimus: „Raidės“, „Raidžių lotė“. ❖ Žaidžia pasiūlytus, išmokus pirštukų žaidimus. ❖ Lape ritmiškai atkartoja tą patį ornamentą.

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardinęs geba nusiraminti.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas dažnai kalbasi su savimi. ❖ Aiškiai pasako, ko nori, ką ketina daryti. ❖ Kalbasi su žaidimo draugu, kaip ir ką žais. ❖ Apkabina, paguodžia draugą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Piešia grupinį darbą „Grupės susitarimai“, jį komentuoją. ❖ Žaisdamas pastebi jei kas nors pažeidžia taisykles, pasako, kodėl reikia jų laikytis. ❖ Vaidybiniuose žaidimuose vartoja mandagumo žodelius, epitetus. ❖ Tariausi su draugais dėl žaidimo vaidmenų, numato eilės tvarką, kada atliks norimą vaidmenį, jei juo nepasidalina.
ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi, gerisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kalba apie savo, draugo kūrybinį darbą. ❖ Stebi darželyje vaidybinius spektaklius, koncertus, pasakoja savo įspūdžius. ❖ Emocingai reaguoja klausydamas muzikos, pasakų, žiūrinedamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelių iliustracijas. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi dainelių, pasakų su emociniais sušukimais, garsažodžiais. ❖ Ryto rate dalinasi įspūdžiais, ką matė ateidamas į darželį, savaitgalio išvykose. ❖ Po pasirodymo grupės spektaklyje, koncerte tėveliams, dalinasi įspūdžiais, džiaugiasi kaip pavyko jam ir kitiems. ❖ Geriasi savo ir kitų sukurtais knygelėmis, vertina, pasako kodėl gražu.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i></p> <p><i>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paišena“ braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štampuoja, taškuoja. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Dainuoja kartu su suaugusiuoju. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimą „Dirigentas“. ❖ Žaidžia muzikinius- ritminius žaidimus, skanduotes „Aidas“, „Pakartok“, „Ėjo kiškis“, „Uda da“, „Sukaliau ratą“. ❖ Vaidmeniniuose žaidimuose keičia balso intonacijas. ❖ Su auklėtojos pagalba ir be jos ruošia dekoracijas, parenka ir tikslingai panaudoja aplinkos daiktus, drabužius savo žaidimams. ❖ Savo geriausiems draugams pasakoja savo „paslaptis“, pasidalina savo rūpesčiais su auklėtoja. ❖ „Rašo“, keverzoja, piešia raides, simbolius smėlio dėžėje, lape, lentoje, sniege įvairiomis priemonėmis (pagaliukais, pieštukais, pirštu ir pan.). ❖ Dekoruoja, aplikuoja, lipdo ir pan. pažįstamas raides.

Pažinimo kompetencija

SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</i></p> <p><i>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</i></p> <p><i>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą dydį, jaučią dydžių skirtumus, daikto padėtį erdveje.</i></p> <p><i>Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aplinkoje pastebi ir pasako daug ar mažai daiktų, žaislų. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: "Daugiau-mažiau", "Suverk sagas", "Sudėk į eilę". ❖ Padalina po vieną vaišes vaikams. ❖ Skaičiuoja savo metus rodydamas pirštukus. ❖ Atrenka ir pasako kuris žaislas didelis ar mažas; storas ar plonas; toks pat- ne toks pat. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: "Ant stalo- po stalu", "Arti-toli". ❖ Žaidžia žaidimą „Surask tokios pat spalvos daiktą“. ❖ Žaidžia su įvairių figūrų žaislais, kaladėlėmis. ❖ Žaidžia slėpynių su žaislais, vaikais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ryto rate skaičiuoja mergaites ir berniukus, padedant auklėtojai ir visus vaikus. ❖ Skaičiuoja savo pirštukus. ❖ Žaidžia žaidimus: „Surask ir padėk tiek pat“, „Kur daugiau – mažiau“, „Parduotuvė“. ❖ Lanksto popierių pusiau, į 2, 4 dalis. ❖ Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. ❖ Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. ❖ Sprendžia, kaip padalinti visiems po lygiai obuolių jei jų yra. Žaidžia žaidimą „Stebuklingas maišelis“. ❖ Grupės aplinkoje suranda panašių formų daiktus į nurodytas geometrines figūras. ❖ Žaidžia stalo žaidimus „Surask tokią pačią spalvą“, „Surask gėlytei antrą pusę“, dėlioja deliones. ❖ Žaidžia rato žaidimus su spalvota guma, parašiotu. ❖ Lygina pastatytus statinius: kuris didesnis, ilgesnis, platesnis, storesnis. ❖ Žaidžia žaidimus judėdamas erdveje nurodytomis kryptimis. ❖ Savo pasakojimuose naudoja sąvokas „šiandien“, „rytoj“, „išeiginės dienos“. ❖ Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. ❖ Kuria kalendorių, žaidimuose naudoja smėlio laikrodį. ❖ Kurdamas paveikslus sudėlioja žmogaus, gyvūnėlio kūną iš įvairių figūrėlių.

APLINKOS PAŽINIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</i></p> <p><i>Išvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su suaugusiuoju sodina, stebi kaip auga, žydi grupės ir darželio kiemo „Darže“ pasodinti augalai. ❖ Pasako savo, mamos, brolio ir kitų šeimos narių vardus. ❖ Daug klausinėja „Kas čia?“ ❖ Žino kur eiti, kai suaugęs kviečia „į salę“, „į miegamąjį“, „į rūbinėlę“, „į smėlio dėžę“ ir t.t. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pasakoja legendą apie Širvintas, lankytinas vietas, dalinasi savo kiemo istorijomis su draugais, suaugusiais. ❖ Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. ❖ Padedant tėveliams, kuria šeimos medį. ❖ Lankosi bibliotekoje, muziejuose, Kernaveje, prie Širvintos, ir kt. lankytinose vietovėse. ❖ Rūšiuoja šiukšles grupėje, išvykose į gamtą švarina ją, surenka šiukšles. ❖ Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles. ❖ Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. ❖ Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. ❖ Maisto gamtinio centre gamina daržovių, vaisių salotas. ❖ Žaidžia kūrybinius-siužetinius žaidimus: „biblioteka“, „koncertas“, „bankas“, „parduotuvė“, „aerouostas“, „autoservisas“. ❖ Žaidžia su kortelių žaidimais, loto: „Metų laikai“, „Gėlių loto“, „Gyvūnai“, „Paukščiai“, „Profesijos“.

MOKĖJIMAS MOKYTI		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p>Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemos, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Apžiūrinėja aplinkos daiktus, klausinėja ką su jais daryti, juos naudoja žaidimuose. ❖ Vienas ir su draugais stato, konstruoja, dēlioja dēliones. ❖ Noriai žaidžia naujus žaidimus. ❖ Žaisdamas mėgdžioja įvairius gyvūnus, žmones. ❖ Dēlioja žaislus, daiktus pagal dydį, spalvą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygeles, enciklopedijas, klausinėja apie juose esančią informaciją, su tėveliais „naršo kompiuterį“. ❖ Žaidžia žaidimus: „Paliesk ir atpažink“, „Uostau, ragauju“. ❖ Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius, objektus „kodėl“, „kaip“, „kada“ „iš kur atsiranda“. ❖ Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. ❖ Sprendžia galvosūkius.

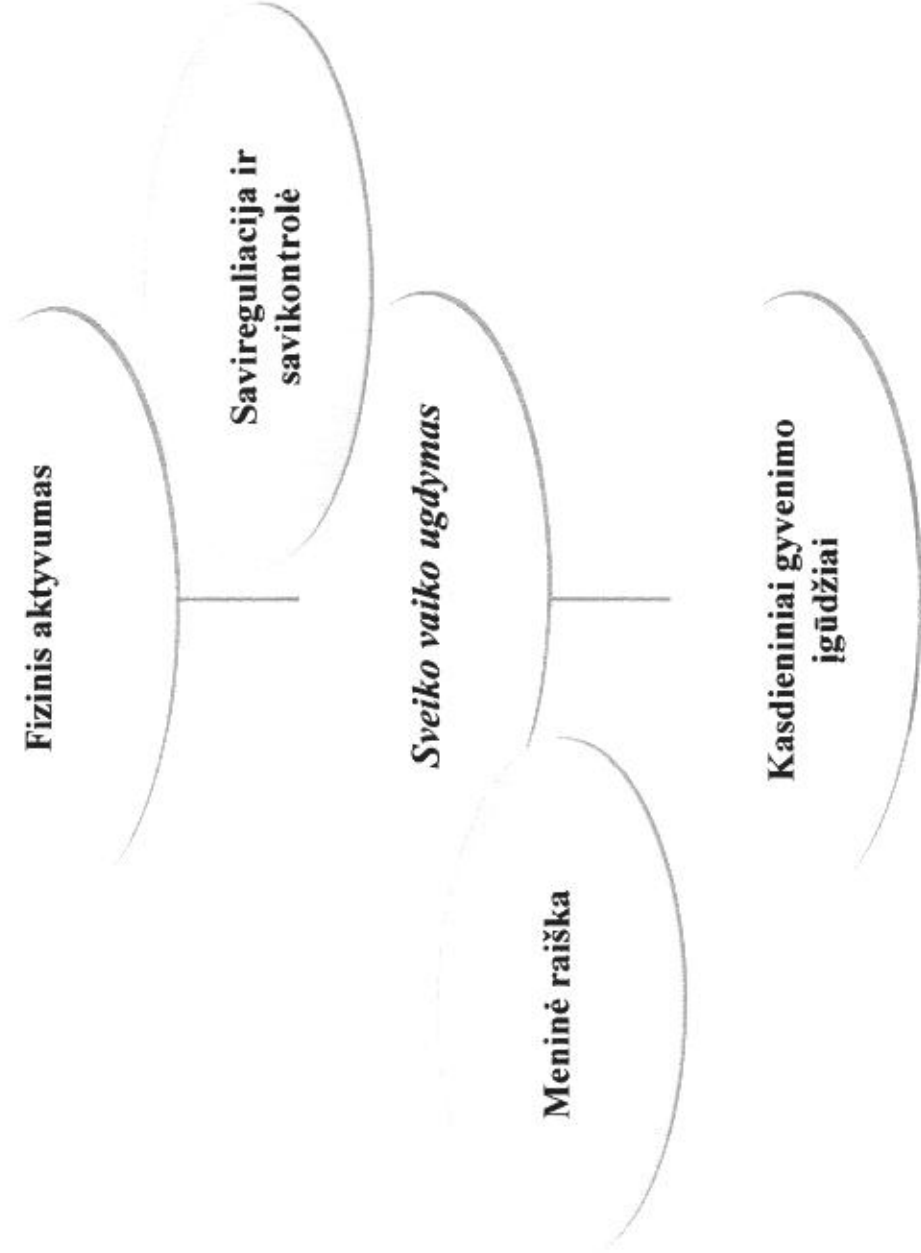
TYRINĖJIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebejimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Laisvai juda grupės erdviėje, domisi kas, kur yra. ❖ Parodo save, savo kūno dalis. ❖ Žaisdamas, stebi ką daro kitas vaikas, kartu žaidžia. ❖ Pats pasiima žaislus, priemones, padeda juos į vietą. ❖ Žaidžia žaidimą "Surask daiktą". ❖ Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus: „Pauostyk“, „Paragauk“, „Užsimerk“, „Ką girdi?“. ❖ Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant aplinkos daiktus, savo kūną (beldžia, tuksena, kūno perkusija ir t.t.). ❖ Pavadina kai kuriuos gyvūnus, paukščius, pažįsta kai kuriuos augalus. ❖ Skiria kelias daržoves, vaisius pagal skonį, išvaizdą. ❖ Pastebi ir nusako koks oras. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. ❖ Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo, šviesos dėžučių. ❖ Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria gamtininko kalendorių. ❖ Prižiūri daržą gamtos centre ir lauke (stebi, matuoja). ❖ Žaidžia žaidimus „Plaukia- skęsta“, „Karšta- šalta“, „Atpažink draugą“, „Surask tinkamą paveikslėlį“, „Atspėk, ką valgai“. ❖ Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. ❖ Žaidžia su kortelių rinkiniais „Pavojingi daktai“, „Naminiai ir laukiniai gyvūnai“. ❖ Išbando magnetą grupės aplinkoje, lauke. ❖ Su auklėtoja kuria išvykos žemėlapi.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</i></p> <p><i>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mėgindamas spręsti konfliktą mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. ❖ Bando įveikti kliūtį keletą kartų. ❖ Prašo suaugusiojo pagalbos jei kas nors nepavyksta. ❖ Žaidžia sumodeliuotus žaidimus „Kaip atgauti žaisliuką“, „Kaip įdėti į dėžutę?“, „Pagydyk lėlytę“, „Ką daryti, jei sušlapo drabužėliai?“. ❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus. ❖ Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia labirintų žaidimus. ❖ Siekdamas aukštai esančio ar užkritusio daikto, panaudoja šalia esantį daiktą, žaislą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kaip manai, kodėl...?“, „Mūsų grupės problemos?“ „Kodėl mums nepavyko?“. ❖ Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. ❖ Prašo padėti, klausia patarimo. ❖ Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Didžiuojasi savimi ir didejančiais savo gebėjimais.</i></p> <p><i>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba praeiti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pažįsta ir randa savo daiktus, žaislus, dalinasi jais. ❖ Džiaugiasi pagiriamas, stengiasi išmokyti, kas sunkiau sekasi. ❖ Dažnai sako: „Aš pats“. ❖ Pats pasirenka ką nori veikti, ką veiks vėliau. ❖ Žaidžia sumodeliuotą žaidimą „Kaip pasiekti šuniuką“. ❖ Pats pasirenka kokią lėlytę aprengs, kokią knygelę vartys. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlikdamas darbelius, užduoteles kartoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus. ❖ Prašo, ragina, stengiasi sudominti, kad draugai testų pradėtą iš vakaro žaidimą, veiklą. ❖ Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. ❖ Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. ❖ Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko.

MENINĖ RAIŠKA

Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i></p> <p><i>Spontaniškai ir savitai reiškia jspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Piešia kreidelėmis ant sienos, asfalto, lentos. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. ❖ Pasako ir skiria 1-3 pagrindines spalvas. ❖ Paprašytas spalvina "kamuolį" viena pasirinkta pagrindine spalva. ❖ Pats renkasi ir „groja“ norimu muzikos instrumentu. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Žaidžia su pedagogu situacinius žaidimus su pirštinių lėlėmis, stalo teatro lėlėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Iš įvairių formų daiktų, gamtinės medžiagos kuria paveikslus, darbelius. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius: „Pirmyn-atgal, kairėn-dešinėn“ ir pan. ❖ Aktyviai klausosi paukščių balsų, vėjo, jūros bangavimo, audros, lietaus ir pan. įrašų, juos mėgdžioja, imituoja kūnu. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Padainuok plonai– storai, šokinėdamas – ilgai“. ❖ Piešia save, šeimą, apibrėžia ant popieriaus lakšto gulinčio vaiko, savo plaštakos kontūrus. ❖ Kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, rengia parodėles. ❖ Jungia įvairiaus ilgio juosteles, kuria girliandas. ❖ Kuria darbelius, pasirinkdamas įvairiausias technikas (teptukus, angliukus, akvarelines kreideles ir pan.) su suaugusiais margina margučius gamtinėmis spalvomis (burokėlio, svogūnų lukštų, sėmenimis ir pan.).

Sveikatos kompetencija

FIZINIS AKTYVUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamos pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Veria ant virvutės sagas. ❖ Įkerpa popieriaus kraštą. ❖ Meta, gauda, spiria kamuoli norima kryptim. ❖ Vežasi kamuolį, juda paskui suaugusįjį rastomis pėdomis smėlyje, sniege. ❖ Laikydamosis suaugusiojo rankos ar tureklų užlipa ir nulipa laiptais. ❖ Bėgioja salėje nurodyta kryptim, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. ❖ Perlipa, peršoka pralenda kliūtį. ❖ Supasi supynėse, nusileidžia čiuožyne. ❖ Juda įvairiais būdais: ropoja, bėga, šokinėja. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus „Daryk kaip aš“, „Aukšlyn-žemyn“, „Atsargiai – kliūtis“. ❖ Žaidžia gaudynes, slėpynes. ❖ Rungtyniauja estafetėse: „Perduok kamuolį“, „Bulvių maišas“, „Kas taiklesnis“, „Perduok kitam“. ❖ Karpo paveikslėlius iš žurnalų, laikraščių, pripiešia elementus. ❖ Žaidžia futbolą, trikrepsį. ❖ Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. ❖ Žaidžia žaidimus „Tilteliu skubu“, „Garnys“, „Peršok per upelį“. ❖ Dalyvauja sportiniuose rytmečiuose, varžybose, sveikatingumo dienose. ❖ Lipa kopetėlėmis, laiptais, gimnastikos sienele.

KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</i></p> <p><i>Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudoja tualetą, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. ❖ Paprašo ar parodo, kad nori į tualetą, padedamas suaugusiojo susitvarko. ❖ Valgo šaukštu, beveik neišliedamas, geria iš vaikiško puodelio. ❖ Padeda suaugusiems į vietą sudėti žaislus ir priemones. ❖ Padedant auklėtojai, nusiplauna ir nusišluosto rankas, veidą. ❖ Žaisdamas prausia, valgydina, rengia lėles, žaislus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus: „Svečiuose“, „Kavinėje“. ❖ Rengia, prižiūri lėles, jas prausia, šukuoja. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Sveikas maistas“, „Vasaros ir žiemos apranga“. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti“, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros“. ❖ Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kaip rengtis“, „Apsirengim-nusirengim“, „Svečiuose paršiukas Čiukas“, „Žaidžia žaidimus: „Suvarstyk batą“, „Susek sagas“. ❖ Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. ❖ Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose: „Pavojus namuose, gatvėje“, „Pavojingi daktai“.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nustatę valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i></p> <p><i>Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardinęs geba nusiraminti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Bando laikyti elementarių higienos taisyklių: plaunaisi rankas, prašo, parodo, kad nori į tualetą. ❖ Pats paima žaislus, padeda į vietą. ❖ Skiria savo ir kitų daiktus, juos rūšiuoja, naudoja pagal paskirtį. ❖ Išbando savarankiškumą: supranta, kas jam leidžiama ir kas draudžiama. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: „Kiškai ir medžiotojas“, „Pagauk mane“, „Žuvis ir tinklas“ ir pan. ❖ Rungtyniauja estafetėse, atlieka sportines užduotis. ❖ Susitaiko su pralaimėjimu rungtių metu, supranta, kad gali ir nepasisekti. ❖ Laikosi dienotvarkės, supranta higieninių įgūdžių svarbą. ❖ Derina savo ir draugų veiksmus estafetinių metu. ❖ Taikiai sprendžia konfliktnes situacijas, prireikus prašo suaugusiojo pagalbos.

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i></p> <p><i>Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pūsdamas įvairiais būdais muilo burbulus (per šiaudelį, į lapą) tapo paveikslą. ❖ „Važiuoja vežimėliu“ porose laisva kryptim. ❖ „Šoka“ laisvais judesiais. ❖ Žaidžia žaidimus: „Suskaičiuok dantukus“, „Išdykęs liežuvėlis“, „Šokantis balionėlis“ ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlieka daineles „Varlytės gripas“, „Meškiuko sloga“ ir kt. ❖ Žaidžia imitacinius muzikinius ratelius: „Jei nori būti sveikas“, „Beždžioniukų šokis“. ❖ Žaidžia artikuliacijos, kvėpavimo žaidimus: „Dramblys“, „Pūsk, balionėlį“, „Liūtas pabudo“ ir kt. ❖ Žaidžia vaidybinius žaidimus: „Pas gydytoją“, „Sporto klube“. ❖ Kuria plakatus, koliažus „Sveiko maisto piramidė“, „Lėkštė“, „Pagalbos telefonai“. ❖ Su auklėtoja gamina varžybų atributiką: plakatą, vėliavėlę, emblemą.

Meninė kompetencija

Meninė raiška

Kūrybiškumas

Kuriančio vaiko ugdymas

Estetinis suvokimas

MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raidos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i></p> <p><i>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<p>DAILĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paisena“ braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štampuojia, taškuoja. ❖ Ką nors vaizduodamas, kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Tapo ant gamtinės medžiagos. ❖ Piešia kreidelėmis nat sienos, asfalto, lentos. ❖ Suka, kočioja iš vieno gabalo plastilino. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia ant sniego, smėlio pagaliukais. ❖ Pripiešia reikiamas detales (siūlą balionėliui ir kt.). ❖ Priklijuoja 1-2 figūras, panaudodamas sausus klijus. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. 	<p>DAILĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Išbando įvairias technikas: tapybos, piešimo, dekupažo, skrebinimo ir kt. ❖ Varto dailės kūrinių reprodukcijų albumus, juos komentuoja. ❖ Kuria ryto, dienos, savaitės mandalas, supranta jų kūrimo principus. ❖ Piešia dvipusius piešinius per organinį stiklą. ❖ Kuria grupinius vitražus, mozaikas „Metų laikai“, „Akvariumas“ ir pan. ❖ Gamina, dekoruoja dovanų dėžutes. ❖ Bando kurti netradicinius piešinius su akmenukais, karoliukais, gamtine medžiaga, sagom. ❖ Su pedagogu gamina savo vardinį antspaudą iš plastiko, kamštinės medžiagos. ❖ Kuria grafikos darbelius su tušu, geliniu tušinuku, rėztuku ir pan. ❖ Lieja akvareles, pasitelkdami siūlus, dažus, medžiagas, kempinėles. ❖ „Skaito“ spalvų piešinius. ❖ Dekoruoja įvairiais ornamentais, linijomis ir formomis vazėles, namelius, dėžutes ir pan.

	<p>VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Imituoja matyto filmuko veikėjų balsus, veiksmus. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus. ❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinių epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Žaidžia su pirštininėmis lėlėmis. ❖ Imituoja gyvūnėlio judesius, skleidžiamus garsus. ❖ Žaidinamas išgauna imitacinius garsus su aplinkos daiktais, vaikiškais muzikos instrumentais siužetiniame epizode. 	<p>VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kuria ir žaidžia siužetinius šeimos, profesijų, žaidimus mimika, balsu, judesiais pamėgdžiodamas vaidinamą personažą. ❖ Vaidina pačių sugalvotus siužetus „čia ir dabar“ stalo teatre su pasirinktomis lėlėmis. ❖ Išbando pirštines, pirštukines lėles. ❖ Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose darželyje, lėlių teatre. ❖ Kuria trumpas improvizacijas pagal žinomas pasakas ar pačių sugalvotas: „Kalionė“, „Katinėlis ir gaidelis“ ir kt. ❖ Vaidindamas palaiko bendravimą su publika, pažvelgdamas į žiūrovus. ❖ Vaidindamas žinomas istorijas sukuria savo pabaigas: pvz.: katinas pelių nebegauda, o ēda kačių maistą. ❖ Muzikiniuose rateliuose, formulinėse dainose „Aguonėlė“, „Lėk, bitele“, „Genys ir šarka“, „Išbėgs išbėgs pelė“ savaip parodo imitacinius judesius. ❖ Įsirengia iš rastų grupėje daiktų „kirpyklą“, „polikliniką“ ir pan. ❖ Žino ir naudoja kai kurias sąvokas: „režisierius“, „aktorius“, „spektaklis“ ir kt. ❖ Baigęs vaidinti nusilenkia žiūrovams. ❖ Aptaria su draugais, suaugusiais savo ir kitų vaidmenis.
--	--	--

	<p>MUZIKA IR ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausydamas muzikos šypsoi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja ar pan. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Pritaria klausomam muzikos kūrinėliui vaikiškais muzikos instrumentais, aplinkos daiktais. ❖ Pats renkasi ir „groja“ norimu muzikos instrumentu. ❖ Dainuoja daineles savo žaisliukams. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Paukšteliai dieną ir nakčia“, „Katinėlis ir pelytė“, „Slėpynės“, „Nykštukas – batukas“ ir pan. ❖ Su pedagogu žaidžia imitacinius muzikinius garso – ritmo žaidimus su plastikinėmis lėkštelėmis, popieriaus lapais, būgneliais, žvangučiais, pagaliukais, lazdelelėmis, barškučiais į palangę, į suoliuką. ❖ Žaidžia muzikinį žaidimą „Šokame – stop“. ❖ Žaidžia muzikinius pirštukų žaidimus „Mylimas pirštukas“, „Kopūstėlis“, „Zur zur malina“. ❖ Bėga, eina rateliu, įsikibę į spalvotą gumą klausomos muzikos tempu. ❖ Atlieka imitacinius gyvūnėlių (kiškučio, meškutės, paukštelio ir pan.) judesius ratelyje. 	<p>MUZIKA IR ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi įvairių stilių, žanrų, muzikos kūrinių ar jų ištraukų atliekant imitacinius judesius (aktyvus muzikos klausymas). ❖ Pasakoja kokias emocijas žadina muzika, kokius instrumentus girdi ir pažįsta. ❖ Žaidžia su instrumentų paveikslėliais, klausydamas instrumentinės muzikos. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius salėje, grupėje, lauke. ❖ Kuria melodijas mįslėms, vardams, patarlėms. ❖ „Groja“ savo kūnu, aplinkos daiktais, vaikiškais instrumentais pritardamas šokiams, dainelių, instrumentinių kūrinių intarpuose, įžangose. ❖ Mėgdžioja gamtos garsus. ❖ Bando savo balso galimybes žaisdamas vokalius žaidimus: „Padainuok aukštai- žemai, storai- plonai“, „Pamėgdžiot operos solistą ir rokerį“. ❖ Kuria savo ritmus dalyvaujamas ritminiuose dialoguose su mokytoju, kitais vaikais. ❖ Kaip atlikėjai dalyvauja darželio koncertuose. ❖ Kartu su suaugusiuoju gamina instrumentus: lietaus lazda, barškučių, tarškynę. ❖ Kuria savo dainelę, šokį. ❖ Grupėje dalyvauja „Talentų šou“, domisi šiuolaikiniais muzikos atlikėjais. ❖ Dainuoja kanonu nesudėtingas daineles. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Dirigentas ir orkestras“, „Miško orkestras“, „Išgirs ir pakartok“. ❖ Skanduoja ritmines skandutes, palydi jas judesiais. ❖ Grupėje, namuose dainuoja išmoktas daineles. ❖ Atlieka savo „partiją“ dainuojant nesudėtingas 2-3 taktų dvibalses daineles. ❖ Atlieka ritmiškus judesius 2, 3, 4 dalių metro kūrinėliuose, greičiančiu-lėčiau tempu.
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ploja, trepsi, linguoja susikabinę abiem rankomis porose. ❖ Susikabinę porose „važinėja” didelėje erdvėje. ❖ „Šoka” tekamaisiais judesiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia lietuvių liaudies muzikinius ratelius: „Žvirbli, žvirbli”, „Genys ir šarka”, „Kanapėlė”, „Aš pasejau linelį” ir pan. ❖ Šoka lietuvių liaudies šokius poromis, po keturis, susikabinę įvairiais būdais: „Malūnėlis”, „Dvi daratos”, „Pjaunikėlis”, „Mūsų yra” ir pan. ❖ Sudaro, sumažina ir padidina ratą šokio ar ratelio metu. ❖ Šoka sudarydami du ratus, dvi eiles. ❖ Šoka įvairių tautų šokius, žaidimus „Gyvaitė”, „Draugystės šokis”, „Kiaulė grikuose”, „Sirtakis” ir pan.
	ESTETINIS SUVOKIMAS	
	Vaikų veiksenos	
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi, gerisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi muzikos kūrinėlių. ❖ Sutelkia dėmesį pamatęs ryškius, spalvingus daiktus. ❖ Klausosi ir imituoja gamtos garsus. ❖ Klausosi sekamų pasakėlių, eilėraščių. ❖ Stebi vaikiškus spektaklius, klausosi koncertėlių darželio salėje. ❖ Keliais žodžiais papasakoja matyto spektaklio, koncerto įspūdžius. ❖ Vartydamas knygeles pastebi patikusias iliustracijas, jas komentuoja, reaguoja garsu, mimika. ❖ Kartu su auklėtoja puošia gimtadienio stalą, grupės patalpas. ❖ Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir pan. ❖ Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. ❖ Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. ❖ Tvarkingai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. ❖ Pastebi spalvų, formų grožį. ❖ Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. ❖ Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. ❖ Klausosi įstaigoje vykstančių „gyvų” koncertų (profesionalių muzikantų). ❖ Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. ❖ Pastebi spalvų nuotaikas aplinkoje, kūrinuose. ❖ Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. ❖ Su auklėtoja atnaujina grupės aplinką, ją puošia, siūlo savo idėjas. ❖ Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose. ❖ Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. ❖ Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką.

KŪRYBIŠKUMAS

Vaikų veiksenos

Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</i></p> <p><i>Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Plėšo atsitiktines formas iš balto, spalvoto popieriaus. ❖ Stato, konstruoja, dėlioja dėlionės, mozaikas. ❖ „Muzikuoja“ su grupėje esančiais daiktais, vaikiškais instrumentais. ❖ Eksperimentuoja su modelinu, moliu, druskos tešla, sniegu, smėliu. ❖ Kartu su auklėtoja puošia grupės patalpas prieš šventes. ❖ Klausydamas muzikos, atlieka elementarius laisvus, ritmiškus judesius. ❖ Žaisdamas bando dainuoti „savo daineles“. ❖ Pats išbando pasirinktas dailės priemones: taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja įvairaus dydžio teptukais, flomasteriais, kreidelėmis, pieštukais. ❖ Serviruoja, puošia stalą savo žaisliuko šventei. ❖ Suteikia aplinkos daiktams kitas funkcijas (kaladėlė- mašinėlė) ir jais žaidžia. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ❖ Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). ❖ Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. ❖ Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis. ❖ Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. ❖ Panaudoja tapybos, piešimo, dekupažo, koliažo, skrebinimo ir kt. dailės technikas, jas tyrinėja. ❖ Susiplanoja laiką, eigą ir atlieka kūrybinį darbą, žaidimą. ❖ Tęsia pradėtas istorijas, patys jas kuria, komentuoja. ❖ Kuria melodijas tekstams, savo daineles. ❖ Jaučia, kokias linijas, spalvas pasirinkti išreiškiant emocijas, jausmus. ❖ Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. ❖ Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. ❖ Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ❖ Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. ❖ Groja grupės „orkestre“, sukuria savo orkestrinį kūrinį. ❖ Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. ❖ Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. ❖ Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. ❖ Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelemis.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas – tai nuolatinės informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo tikslas – padėti vaikui sėkmingai ugdytis, bręsti kaip asmenybei, kaupti informaciją apie pasiekimus ir daromą pažangą, siekiant koreguoti ugdomąjį procesą, priimti pagrįstus sprendimus, sudaryti galimybę tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais, gauti grįžtamosios informacijos apie visų ugdytojų darbo sėkmę.

Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis sudaryta lopšelio-darželio „Buratinas“ – „Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka“ (atnaujinta 2015 m.).

Vertinimo rezultatai aptariami 2 kartus metuose, spalio-lapkričio mėn. ir balandžio-gegužės mėn. pagal įstaigos vaikų ugdymo programoje pateiktas 5 ugdymo sritis. Rudenį įvertinama vaikų turima patirtis ir gebėjimai, numatomi vaikų ugdymo prioritetai, kryptys, būdai. Vaikų pasiekimai (gebėjimai, žinios, supratimas) fiksuojami nuolat ir pažymimi vaikų vertinimo aplnkuose. Pavasarį atlikta vertinimo rezultatų analizė parodo vaikų pasiekimų pažangą, ugdymo metodų ir formų veiksmingumą, nurodo ugdymo proceso tęstinumo gaires.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinio ugdymo pedagogika. – Egalda, 1994.
2. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa. – Vilnius, 2006.
3. Bakūnaitė J. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. – Vilnius, Eugrimas, 1998.
4. Bandzienė O., Bobrova L., Staponkienė Z. Vaikų kūno kultūra. – Šiauliai, 2004.
5. Becker-Textor I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. – Vilnius, 2001.
6. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. – Vilnius, 2003.
7. Bulotaitė L., Gudžinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D. Gyvenimo įgūdžių programa. Ikimokyklinis amžius. – Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
8. Grabanskienė A. Gerumo mokyklėlė. – Vilnius, 1996.
9. Gražienė V., Rimkienė R. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – Vilnius, Leidybos centras, 1993.
10. Grigaitė B. Protinio vaikų brandumo programa. – Vilnius, 1996.
11. Gučas A. Vaikų darželio pedagogika. – Kaunas, 1994.
12. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. – Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
13. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. – Vilnius, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
14. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Knyga auklėtojai. – Lietus, 1997.
15. Ivoškuvienė R. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų neišplėtos kalbos ugdymas. – Šiauliai, 2002.
16. Juodaitytė A. Vaikų darželis Lietuvoje ir pasaulyje: sisteminės kaitos tendencijos // Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. – Vilnius, Leidybos centras, 1999.
17. Katinienė A. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje. – Vilnius, 1998.
18. Katinienė A., Vaičienė A. Muzika vaikų darželyje. – Šiaurės leidykla, 2001.
19. Kompleksinis ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje. – Kaunas, Šviesa, 1991.
20. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. – Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853.
21. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. – Žin., 2011, Nr. 38-1804.
22. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“. – Žin., 2005, Nr. 52-1752.
23. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. kovo 1 d. įsakymas Nr. V350 „Dėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2011-2013 metų programos patvirtinimo“. – Žin., 2011, Nr. 30-1421.
24. Lietuvos Respublikos higienos norma HN75:2002 „Ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 102. – Žin., 2002, Nr. 27-968.
25. Lietuvių etninės kultūros bruožai. – Šiauliai, 1997.
26. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. – Vilnius, 2006.
27. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. – Vilnius, Minklės leidyba, 2001.
28. Monkevičienė O. Vaikų darželio programa. – Vilnius, Leidybos centras, 1993.
29. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai, I dalis. – Vilnius, Leidybos centras, 1995.
30. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai, II dalis. – Vilnius, Leidybos centras, 1995.
31. Monkevičienė O., L. Palačionienė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa. – Vilnius, 2003.
32. Mönks F. J., Ypenburg I. H. Mūsų vaikas nepaprastai gabus: tėvams ir mokytojams. – Kaunas, Šviesa, 2003.
33. Muzikos žaismas. Ankstyvosios vaikystės muzikos mokymo programa. – Kronta, 2004.
34. Neifachas S. Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika. Vilnius, 2005.

35. Ovezarek S. Ikimokyklinuko gimnastika. – Kaunas, 2005.
36. Petrauskienė A., Zaborskis A. Aukime sveiki. – Kaunas, 2000.
37. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. – Vilnius, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
38. Rauckis J., Drungilienė D. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos. – Vilnius, VšĮ „Fotoreporterų gildija“, 2003.
39. Šeibokienė G. Ikimokyklinis ugdymas: kur esame ir kur link eisime. Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. – Vilnius, Leidybos centras, 1999, p. 51-57.
40. Vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983). – Žin., 1995, Nr. 60-1501.
41. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (2003 m. gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. IX-1569). – Žin., 2003, Nr. 52-2316.
42. Verseckienė O., Marciukas F. ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. – Vilnius, Alm. „Tautodailė“, 1995.
43. Žukauskienė R. Raidos psichologija. – Vilnius, 2002.